

Les festes del Senyor durant el Temps de durant l'any (I)

En aquest primer article dedicat a les festes del Senyor que l'Església ens presenta al llarg del Temps de durant l'any, en recollim algunes consideracions de quatre: La Presentació, l'Anunciació del Senyor, la Santíssima Trinitat i el Corpus Christi.

12/09/2018

Les festes del Senyor durant el Temps Ordinari (I)

• La Presentació del Senyor al Temple . L'Anunciació del Senyor • La Santíssima Trinitat • El Santíssim Cos i Sang de Crist

«Com ara jo, que he vingut a vosaltres en nom del Senyor, us he trobat en blanc en nom seu, així el mateix Senyor, en l'honor del qual celebrem aquesta solemnitat, trobarà la seva Església vetllant en la llum de l'ànima, quan vingui a despertar-la».

[1] “Vetllar en la llum de l'ànima”: aquestes paraules de sant Agustí, pronunciades durant una vigília pasqual, comprenien bé el sentit de les grans solemnitats i festes del Senyor que jalonen les setmanes del Temps de durant l'any, que despleguen al llarg de tot l'any el misteri de la salvació que brolla de la Creu i que, des del Sepulcre buit, renova la faç de la terra.

«L'únic centre i el mateix de la litúrgia i de la vida cristiana —el misteri pasqual—, en les diverses solemnitats i festes, assumeix “formes” específiques, amb significats nous i amb dons particulars de gràcia».[2] Són comunes a totes les tradicions litúrgiques les festes de la Transfiguració i de l'Exaltació de la Santa Creu, mentre que són pròpies de l'Església romana les solemnitats de la Santíssima Trinitat, del Santíssim Cos i Sang de Crist, del Sagrat Cor de Jesús i de Crist, Rei de l'Univers.

Finalment, se celebren també dins del transcurs del Temps de durant l'any o de la Quaresma dues festes del Senyor profundament vinculades a la vida de Maria: la *Presentació del Senyor* al Temple i la solemnitat de l'*Anunciació del Senyor*. Pel seu tenor teològic, totes dues pertanyen en realitat al cicle de la Manifestació o

Temps de Nadal, però el seu lloc al calendari es deu a la manera en què, per camins complexos, se n'ha acabat fixant la data

En aquest primer editorial dedicat a les festes del Senyor que l'Església ens presenta al llarg del Temps de durant l'any, en recollim algunes consideracions de quatre: La Presentació i l'Anunciació del Senyor, la Santíssima Trinitat i el *Corpus Christi*.

La Presentació del Senyor al Temple

La llei mosaica prescrivia que tots els primogènits d'Israel havien de ser consagrats a Déu quaranta dies després de néixer i ser rescatats amb una suma dipositada al tresor del Temple, en record de la seva preservació la nit de la primera Pasqua, durant la sortida d'Egipte.

L'Evangelí segons sant Lluc recull així aquesta presentació de Jesús al Temple: «Quan van complir-se els dies que manava la Llei de Moisès referent a la purificació, portaren Jesús a Jerusalem per presentar-lo al Senyor. Així ho prescriu la Llei del Senyor: *Tot primogènit mascle serà consagrat al Senyor*».[3] Sant Josep i la Mare de Déu entren al temple, desapercebuts entre la multitud: l'Esperat per tots els homes entra inermes, sobre la falda de la seva Mare, a la casa del seu Pare.

La litúrgia d'aquest dia ens desperta, amb el salm responsorial, perquè adorem, en el si d'aquesta família discreta, el Rei de la Glòria. «*Attollite, portae, capita vestra, et elevamini, portae aeternales, et introibit rex gloriae: Portals, alceu les llindes; engrandi-vos, portalades eternes, que ha d'entrar el rei de la glòria!*»[4]

L'Església de Jerusalem va començar a commemorar anualment aquest misteri al segle IV. La festa se celebrava el 14 de febrer, quaranta dies després de l'Epifania, perquè la litúrgia de Jerusalem no havia adoptat encara el costum romà de celebrar el Nadal el 25 de desembre. Per això, quan aquest ús va ser comú a tot l'orbe cristià, la festa de la presentació es va traslladar al dia 2 de febrer, i es va estendre així molt aviat per tot l'Orient.

A Bizanci, la va introduir l'emperador Justinià I al segle VI, sota l'advocació de *Hypapante* o la *trobada* de Jesús amb l'ancià Simeó, figura dels justos d'Israel, que pacientment havien esperat molt de temps el compliment de les promeses messiàniques.

Durant el segle VII, la celebració va arrelar també a l'Occident. El nom popular de la *Candelera* o *festa de la*

llum prové de la tradició, instituïda pel Papa Sergi I, de fer una processó amb ciris. Com va proclamar l'ancià Simeó, Jesús és el Salvador, presentat «a tots els pobles: *llum que es reveli a les nacions*».[5] En commemorar l'arribada i la manifestació de la llum divina al món, l'Església beneeix cada any els ciris, símbol de la presència perenne de Jesús i de la llum de la fe que els fidels reben pel sagrament del Baptisme. La processó amb els ciris encesos es converteix així en una expressió de la vida cristiana: un camí il·luminat per la llum de Crist.

La commemoració anual de la Presentació del Senyor al Temple és també una celebració mariana i, per això, en determinades èpoques s'ha conegut com la festa de la "Purificació de Maria". Tot i que preservada per Déu del pecat original, Maria, com a mare hebrea, es vol sotmetre a la «Llei del Senyor»

i, per això, ofereix «un parell de tórtoraes o dos colomins».[6]L'oblació de Maria es converteix així en un signe de la seva obediència ràpida als mandats de Déu. «¿Aprendràs amb aquest exemple, nen babau, de complir, malgrat tots els sacrificis personals, la Santa Llei de Déu?»[7]

L'Anunciació del Senyor

El 25 de març, l'Església celebra l'anunci del compliment de les promeses de salvació. De llavis de l'àngel, Maria sap que ha trobat gràcia davant de Déu. Per obra de l'Esperit Sant, concebrà un fill a qui anomenarà Fill de Déu. Salvarà el seu poble i s'elevà sobre el tron de David, i el seu regne no tindrà fi.[8] És la festa de l'Encarnació: el Fill etern del Pare entra en la història; es fa home en la carn de Maria, una noia humil del poble d'Israel. Des d'aleshores, «la història no és una simple successió de segles, anys o

dies, sinó que és el temps d'una presència que li dona un significat ple i l'obre a una esperança sòlida».

[9]

És probable que al segle IV se celebrés aquesta festa a Palestina, ja que en aquelles dates es va aixecar una basílica a Nazaret, al lloc on la tradició situava la casa de Maria. Aquesta empremta mariana s'adverteix en el nom que també ha rebut la commemoració: "Anunciació de la Verge Maria". Molt aviat, durant el segle V, la festa es difondrà per l'Orient cristià, per després transmetre's a l'Occident. A la segona meitat del segle VII ja hi ha testimonis de la seva celebració el 25 de març a l'Església romana, sota l'advocació d'*Annuntiatio Domini*.

La datació de la festa es basa en una antiga tradició que situava la creació del món just el dia de l'equinocci de primavera (que a l'inici de l'era

cristiana corresponia al 25 de març del calendari julià). D'acord amb la idea que la perfecció implica el compliment de cicles complets, els primers cristians van considerar que l'encarnació de Crist (començament de la nova creació), la seva mort a la creu i la seva vinguda definitiva al final dels temps s'havien de situar en aquesta mateixa data, que d'aquesta manera apareix carregada de sentit. A més, el lloc precís del Nadal al calendari —nou mesos després de l'Anunciació—, sembla que té l'origen en aquesta datació primitiva.

Els textos de la Missa i de la Litúrgia de les Hores d'aquesta solemnitat se centren en la contemplació del Verb fet carn. El salm 39 [40], evocat en l'antífona d'entrada, en el salm responsorial i en la segona lectura, és el fil conductor de tota la celebració: «Soc aquí, oh Déu, per fer la teva voluntat».[10] Jesús s'encarna en l'obediència en voler del seu Pare; i,

com Jesús, també la seva Mare. Maria es torba, però no hi posa objeccions: no dubta de la paraula de l'àngel. Moguda per la fe, diu que "sí" a la voluntat de Déu. «Maria es mostra santament transformada, en el seu cor puríssim, davant la humilitat de Déu (...). La humilitat de la Verge és conseqüència d'aquest abisme insondable de gràcia, que s'opera amb l'Encarnació de la Segona Persona de la Trinitat Beatíssima en les entranyes de la seva Mare sempre Immaculada».[11]

La Santíssima Trinitat

El primer diumenge després de Pentecosta, l'Església celebra la solemnitat de la Santíssima Trinitat. Aquest dia glorifiquem el Pare, el Fill i l'Esperit Sant, Déu un i tri en persones: «En proclamar la nostra fe en la veritable i eterna Divinitat adorem tres persones diferents, de naturalesa única i iguals en dignitat».

[12] «M'heu sentit dir moltes vegades que Déu és al centre de la nostra ànima en gràcia; i que, per tant, tots tenim un fil directe amb Déu Nostre Senyor. Què valen totes les comparacions humanes, amb aquesta realitat divina, meravellosa? A l'altre costat del fil hi ha, esperant-nos, no només el Gran Desconegut, sinó la Trinitat sencera: el Pare, el Fill i l'Esperit Sant (...). És una pena que els cristians oblidem que som tron de la Trinitat Santíssima. Us aconsello que desenvolueu el costum de buscar Déu en la part més profunda del vostre cor. Això és la vida interior».[13]

Tot i que aquesta festa es va introduir al calendari romà a mitjans del segle XIV, els seus orígens es remunten al període patrístic. Sant Lleó, el Magne, acostumava a desenvolupar la doctrina sobre el misteri trinitari durant el període de Pentecosta. Algunes de les seves

expressions apareixeran recollides més tard en el prefaci de la Missa de diumenge de la octava de Pentecosta. Successivament, es formarà en el regne franc una Missa de la Santíssima Trinitat que coneixerà una difusió molt primerenca per tot l'Occident, potser com un mitjà per ensenyar assíduament al poble cristià la veritable fe en Déu

No obstant això, l'Església romana no va fixar una festa especial en el calendari per a la Santíssima Trinitat, perquè les invocacions al Déu un i tri i les doxologies ja li donen un lloc central en la litúrgia. Aquesta situació no va impedir que algunes diòcesis o comunitats monàstiques celebressin anualment una festa litúrgica trinitària, encara que la data no fos uniforme. Seria el Papa Joan XXII qui, el 1334, introduiria finalment al calendari romà la festa de la Santíssima Trinitat, el diumenge posterior a la

Pentecosta. D'altra banda, encara que les esglésies de l'Orient cristià no hagin establert una festa específica, dediquen la major part dels cants del diumenge de Pentecosta a contemplar el misteri trinitari.

El Santíssim Cos i Sang de Crist

La solemnitat del Cos i la Sang de Crist (el *Corpus Christi*) neix a l'Edat Mitjana, fruit de la pietat eucarística i de la reafirmació del dogma després de controvèrsies teològiques variades. La festa es va celebrar per primera vegada a Lieja l'any 1247, a petició de santa Juliana de Mont-Cornillon, religiosa que va dedicar gran part de la seva vida a promoure la devoció al sant Sacrament de l'altar. El 1264, el Papa Urbà IV, impressionat pel miracle eucarístic de Bolsena —testimoniat en pedra pel monumental *duomo* d'Orvieto, que és com un gran reliquiari—, va instituir amb caràcter universal la

solemnitat en honor del Santíssim Sacrament per al dijous posterior a la octava de Pentecosta. La butlla d'institució de la festa contenia en un apèndix els textos de la Missa i de l'Ofici del dia, redactats segons la tradició per sant Tomàs d'Aquino. L'antífona *O sacrum convivium* de les segones vigílies de la festa sintetitza de manera admirable la fe de l'Església, el *mysterium fidei*: «Oh sagrat banquet en què es rep Crist! Es renova la memòria de la seva Passió, l'ànima s'omple de gràcia i se'ns dona la peça de la glòria futura».[14] «Cadascun de nosaltres —deia el Papa en aquesta solemnitat— es pot preguntar: I jo? On vull menjar? En quina taula em vull alimentar? A la taula del Senyor? O somio en menjar menges gustoses, però en l'esclavitud? A més, cadascun de nosaltres es pot preguntar: Quina és la meva memòria? La del Senyor que em salva, o la de l'all i les cebes de

l'esclavitud? Amb quina memòria sadollo la meva ànima?»[15]

Com que aquesta festa gira entorn de l'adoració del Santíssim Sacrament i la fe en la presència real de Crist sota les espècies eucarístiques, resulta lògic que al segle XIV sorgís el costum d'acompanyar el Senyor sacramentat pels carrers de les ciutats.

Anteriorment, el Santíssim havia presidit la processó de les palmes del Diumenge de Rams, o havia estat traslladat solemnement el matí de Pasqua des del "monument" o "sepulcre" al tabernacle principal del temple. La *processó del Corpus* com a tal s'acollirà definitivament a Roma al segle XV. Gràcies a Déu, en els últims anys estem assistint a un refloriment d'aquesta devoció, també en llocs en què havia desaparegut durant segles. Fem nostres els sentiments de sant Josepmaria en la festa del Corpus Christi del 1971: «Mentre celebrava la Missa aquest

matí, li he dit a Nostre Senyor amb el pensament: jo t'acompanyo en totes les processons del món, en tots els Sagraris en què t'honren i en tots els llocs on siguis i no t'honren».[16]

José Luis Gutiérrez

[1] Sant Agustí, *Sermó 223 D* (PL *Supplementum 2*, 717-718).

[2] Benet XVI, Homilia, 31-V-2009.

[3] *Lc 2*, 22-23.

[4] *Sl 24*, 7.

[5] *Lc 2*, 32.

[6] *Lc 2*, 24.

[7] Sant Josepmaria, *Sant Rosari*, 4t misteri de goig.

[8] Cf. *Lc 1*, 26-33.

[9] Benet XVI, Audiència, 12-XII-2012.

[10] Cf. *Sl* 39 (40), 8-9.

[11] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, núm. 96.

[12] *Missal Romà*, prefaci de la Missa de la solemnitat de la Santíssima Trinitat.

[13] Sant Josepmaria, *Apuntes de la predicación*, 8-XII-1972 (citat a E. Burkhart - J. López, *Vida cotidiana y santidad en la enseñanza de San Josemaría. Estudio de teología espiritual*. Madrid: Rialp, 2010, vol. I, p. 311-312).

[14] Antífona *ad Magnificat*, vigílies II de la Solemnitat del Cos i de la Sang del Senyor.

[15] Papa Francesc, Homilia, 19-VI-2014 (cf. *Nm* 11, 4-6).

[16] X. Echevarría, *Memoria del Beato Josemaría Escrivá*, Madrid: Rialp, 2000, 240.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca/article/les-festes-del-
senyor-durant-el-temps-de-durant-lany-
i/](https://opusdei.org/ca/article/les-festes-del-senyor-durant-el-temps-de-durant-lany-i/) (06/04/2026)